

ВИНА ЯК СУБ'ЄКТИВНА УМОВА ВИНИКНЕННЯ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОРУШЕННЯ АВТОРСЬКОГО ПРАВА

GUILT AS A SUBJECTIVE CONDITION FOR THE OCCURRENCE OF CIVIL LIABILITY FOR COPYRIGHT INFRINGEMENT

Ромась Д.С., аспірант кафедри цивільного права та процесу
Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова

Статтю присвячено встановленню особливостей вини як суб'єктивної умови виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права. Встановлено, що розуміння вини бере свій початок з часів римського права. З'ясовано, що саме римськими юристами було вперше визначено вини як ставлення особи до діяння та поділ її на форми. Радянське цивільне право та як наслідок – українське, успадкували ідеї римських юристів.

Визначено, що вина в цивільному праві України є суб'єктивною умовою виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення договірних зобов'язань у сфері авторського права і правопорушення із завдання шкоди авторському праву.

Проаналізовано, що існує дві концепції розуміння вини при вчиненні правопорушення у сфері авторського права – психологічна та поведінкова. Психологічна концепція вини ґрунтується на категоріях розуму, свідомості, волі, в той час як поведінкова – як недостатнє вжиття заходів для недопущення правопорушення. Доведено, що головною відмінністю між згаданими концепціями є те, що психологічна концепція вини завжди притаманна для деліктної (недоговірної) відповідальності, в той час як поведінкова – для договірної.

Встановлено, що формами вини є умисел і необережність. За загальним правилом, у цивільно-правовій відповідальності за порушення авторського права має значення лише факт наявності вини, без визначення її форм. Однак існує виняток, коли при порушенні авторського права має значення форма вини – умисна форма вини матиме значення лише при виплаті компенсації як одного із заходів цивільно-правової відповідальності. Необережне вчинення правопорушення для авторського права не характерне.

Доведено взаємозалежність між формою вини та заходом відповідальності при порушенні авторського права. При відшкодуванні збитків має значення лише факт вини, при відшкодуванні моральної шкоди має значення факт вини, а іноді й ступінь вини; при виплаті компенсації – має значення форма вини (умисна).

Доведено, що цивільно-правовій відповідальності за порушення авторського права притаманна відповідальність незалежно від вини в мережі Інтернет, суб'єктами якої можуть бути власник веб-сайту, власник веб-сторінки, постачальник послуг хостингу.

Ключові слова: цивільно-правова відповідальність, авторське право, вина, концепції вини, умисел, виплата компенсації, відповідальність незалежно від вини.

The article is devoted to the establishment of features and guilt as a subjective condition for the emergence of civil liability for copyright infringement. It is established that the understanding of guilt dates back to Roman law. It is established that it was Roman lawyers who first defined guilt as a person's attitude to action and its division into forms. Soviet civil law and, as a result, Ukrainian law, inherited the ideas of Roman jurists.

It is determined that guilt in the civil law of Ukraine is a subjective condition for the emergence of civil liability for breach of contractual obligations in the field of copyright and infringement of copyright.

It is analyzed that there are two concepts of understanding guilt in committing a copyright offense – psychological and behavioral. The psychological concept of guilt is based on the categories of reason, consciousness, will, while behavioral – as insufficient measures to prevent crime. It is proved that the main difference between the mentioned concepts is that the psychological concept of guilt is always inherent in tortious (non-contractual) liability, while behavioral – for contractual.

It is established that the forms of guilt are intent and negligence. As a general rule, in civil liability for copyright infringement, only the fact of guilt matters, without defining its forms. However, there is an exception when the form of guilt is important in case of copyright infringement – intentional form of guilt will be important only in the payment of compensation as one of the measures of civil liability. Careless commission of an infringement is not typical for copyright.

The interdependence between the form of guilt and the measure of responsibility for copyright infringement is proved. When compensating for damages, only the fact of guilt matters, when compensating for moral damage, the fact of guilt matters, and sometimes the degree of guilt; when paying compensation – the form of guilt (intentional) matters.

It has been proven that civil liability for copyright infringement is inherent in liability regardless of guilt on the Internet, the subjects of which may be the owner of the website, the owner of the website, the hosting provider.

Key words: civil liability, copyright, guilt, concepts of guilt, intent, payment of compensation, liability regardless of guilt.

Постановка проблеми. Ефективність захисту авторського права залежить від чіткого та своєчасного встановлення умов відповідальності за його порушення. Необхідність вдосконалення розуміння вини при виникненні цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права зумовлена низкою викликів сучасного світу. Кількість правопорушень в авторському праві вказує на численні недоліки як законодавчого, так і доктринального регулювання. А тому проблема встановлення умов виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права, зокрема суб'єктивних умов, є актуальною і має важливе практичне та теоретичне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні вивчення проблем авторського права неодноразово ставало предметом досліджень вітчизняних науковців, серед яких Вахонєва Т.М., Орлюк О.П., Шишка Р.Б., Штефан А.С., Штефан О.О. та ін. Питання цивільно-правової відповідальності за порушення прав інтелектуальної

власності розглядали Канзафарова І.С., Луць В.В., Харитонов Є.О., Харитонova О.І., Шимон І.С. та ін. В той же час ними не було досліджено цивільно-правову відповідальність саме за порушення авторського права, зокрема, умови її виникнення.

Мета статті – проаналізувати доктринальне та законодавче регулювання вини як суб'єктивної умови виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права, та визначити її особливості для авторського права.

Виклад основного матеріалу. Вина вважається єдиною суб'єктивною умовою виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права. Це пов'язано з тим, що при будь-якій відповідальності особа повинна усвідомлювати наслідки своїх протиправних дій. Настання цивільно-правової відповідальності є прогнозованим явищем, оскільки особа усвідомлює свої діяння в момент їх вчинення.

Слід погодитися із думкою С.Д. Гринько, яка об'єктивні умови виникнення цивільно-правової відповідальності пов'язує з діяльністю людини у зовнішньому світі, а суб'єктивну умову вчена справедливо відносить до вольового і свідомого людського фактора, який зумовив діяльність людини у зовнішньому світі [1, с. 224].

Ідея настання відповідальності у випадку наявності вини зародилася в часи римського права. Римські юристи розрізняли дві форми вини – умисел («dolus») і необережність («culpa»).

За римським правом форма вини завдавача шкоди породжувала різні наслідки для правопорушника. Так, «якщо dolus (умисне заподіяння шкоди) завжди і безумовно було умовою виникнення обов'язку відшкодувати шкоди, то culpa (необережне заподіяння шкоди) мала наслідком відшкодувати шкоду лише у передбачених законом випадках за умови, що дія мала позитивний характер (culpa in faciendo)» [1, с. 249].

Отже, в римському праві вина розглядалась як суб'єктивна умова виникнення цивільно-правової відповідальності; її формами вважались умисел і необережність (груба та легка). При цьому при умисному вчиненні правопорушення заподіювач шкоди завжди притягувався до відповідальності, то при необережному – лише у передбачених законом випадках.

Радянська правова доктрина запозичила ідеї римських юристів, хоча ані ЦК УРСР 1922 року, ані ЦК УРСР 1963 року не містили визначення поняття вини. Цивілісти зверталися до кримінального правового регулювання даного питання, де вина визначалась через умисел і необережність. Як правильно писала радянський цивіліст К.А. Флейшиц, окрім як кримінального законодавства в той час не було іншого регулювання форм вини, а тому логічно, що таку конструкцію було запозичено і до цивільного права [2, с. 80]. Таке запозичення притаманне й для вітчизняного правового регулювання, де за положеннями чинного КК України, виною є психічне ставлення особи до вчиненої дії чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності (ст. 23 КК України) [3].

Ідеї римських юристів щодо значення вини у приватному праві також були відтворені у цивільному законодавстві України, зокрема у главі 82 Цивільного кодексу України, ст. 614 ЦК України.

За сучасним законодавством обов'язок відшкодування шкоди покладається на порушника на засадах його вини як за порушення договірних зобов'язань (ст. 614 ЦК України), так і правопорушення із завдання шкоди (глава 82 ЦК України) [4]. У цьому підході вбачається позиція і радянської доктрини. Зокрема, І. Б. Новіцький і Л. А. Лунц, принцип відповідальності за вину називали вихідною засадою як для «договірної відповідальності», так і для «недоговірної відповідальності» [5, с. 220].

Отже, вина в цивільному праві є суб'єктивною умовою виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення договірних зобов'язань і правопорушення із завдання шкоди. Також діє презумпція вини правопорушника, який має довести відсутність своєї вини, а саме, що вжив усіх залежних від нього заходів щодо належного виконання зобов'язання.

Вина є невід'ємною складовою настання цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права. Наприклад, «особи, винні у порушенні Закону України «Про видавничу справу», несуть дисциплінарну, адміністративну, цивільно-правову або кримінальну відповідальність згідно з законодавством України (ст. 33 Закону України «Про видавничу справу»)» [6]. Вказане наштовхує на ряд запитань щодо особливостей вини в авторському праві, а тому слід більш детально розглянути основні концепції її розуміння при настанні цивільно-правової відповідальності.

Доктрині цивільного права відомі дві концепції розуміння вини – психологічна та поведінкова. Загально прийнято вважати психологічну концепцію домінуючою, що означає ставлення особи до несприятливих наслідків. Прихильниками психологічної концепції вини є О.С. Іоффе [7, с. 128], О.О. Красавчиков [8, с. 520], Г.К. Матвеев [9, с. 178], В.А. Ойгензіхт [10, с. 51], С.Д. Гринько [1, с. 603], Є.О. Харитонов [11, с. 510] та інші. Так, О.С. Іоффе визначав вину як психічне ставлення особи до дії чи бездіяльності, яку вчиняє особа, а також до протиправних наслідків, які настають у зв'язку з цим [7, с. 138].

Зрозуміло, що психологічна концепція вини здебільшого походить з кримінального права, оскільки ставлення особи до своїх дій та їх наслідків є визначальним фактором у призначенні покарання. При цьому психологічна концепція вини у кримінальному та цивільному праві мають суттєві відмінності. Цікавою є позиція І.С. Канзафарової, яка конструкцію вини як «психічного ставлення» не розглядає як спеціальну кримінально-правову конструкцію, оскільки «поняття вини, незалежно від галузі права, базується на положеннях загальної психології» [12, с. 300]. Тобто, на думку вченої, психологічна концепція вини не походить з кримінального права, а походить із положень загальної психології.

Отже, психологічна концепція вини ґрунтується на категоріях розуму, свідомості, волі. Для авторського права притаманне таке ж розуміння вини, оскільки порушник повинен усвідомлювати значення своїх дій, їх наслідків для суб'єкта авторського права.

Головними прихильниками поведінкової концепції вважаються В.В. Вітрянський та М.І. Брагінський, які вважали, що перенесення категорій кримінального права у цивільне є неприпустимим, оскільки вина та її форми в кримінальному праві визначається для визначення рівня суспільної небезпеки вчиненого діяння та осуду держави [13, с. 227]. З такою думкою не можна цілком погодитися, оскільки на нашу думку, розглядаючи категорію вини при цивільно-правовій відповідальності, неможливо оминати кримінально-правове регулювання. Це пов'язано із тим, що цивільне законодавство не регулює поняття вини, не розкриває суті її форм, абсолютно ігнорує поняття «ступінь вини» (хоча таке словосполучення часто зустрічається у ЦК України). А тому вважаємо закономірним аналіз вини у кримінальному законодавстві при розгляді даної категорії у цивільно-правових відносинах.

Серед вітчизняних науковців прихильником поведінкової концепції вини був В.В. Луць, який вбачав у цивільному законодавстві саме таку концепцію, посилюючись на абз. 2 ч. 1 ст. 614 ЦК України, за якою особа є невинуватою, якщо вона доведе, що вжила всіх залежних від неї заходів щодо належного виконання зобов'язання [4]. На підтвердження цього також можна навести приклад ч. 2 ст. 218 ГК України, за якою учасник господарських відносин відповідає за невиконання або неналежне виконання господарського зобов'язання, якщо не доведе, що ним вжито усіх залежних від нього заходів для недопущення господарського правопорушення [14]. А. Л. Ткачук, до прикладу, поведінкову концепцію вини пов'язує з виникненням договірної відповідальності за порушення зобов'язання, оскільки вчений вбачає таке порушення через категорію поведінки – вину [15, с. 168].

Аналізуючи букву закону, слід дійсно дійти висновку, що поведінкова концепція вини не лише має право на існування, а й закріплена у цивільному законодавстві України, зокрема, у абз. 2 ч. 1 ст. 614 ЦК України (як вище доводить В.В. Луць). Отже, використовуючи понятійний апарат «вжила усіх ... заходів...», законодавець дає підстави вважати, що поведінкова вина є не лише доктринальним надбанням.

Головною відмінністю між згаданими концепціями є те, що психологічна концепція вини завжди притаманна

для деліктної (недоговірної) відповідальності, в той час як поведінкова – для договірної. С.Д. Гринько слушно зазначає, що основний акцент у конструкції поняття вини в деліктних зобов'язаннях робиться саме на психічному ставленні заподіювача шкоди [1, с. 586]. Це пояснюється тим, що для визначення розміру відшкодування при деліктній відповідальності важливо встановити, як особа ставилася до наслідків своїх дій, чи передбачала їх (умисел і необережність), в той час як при договірній відповідальності важливим є лише факт наявності вини, оскільки порушення зобов'язання зумовлене поведінкою особи.

Важливо вказати, що юридичні особи теж вчиняють правопорушення на засадах вини. Г.К. Матвеев вини юридичної особи розглядав через вини її органів, посадових осіб, робітників, через їх психічне ставлення до протиправної дії та її наслідків [9, с. 216].

Закономірно, що юридичні особи теж несуть цивільно-правову відповідальність за порушення авторського права на засадах вини. Так, відповідальність за порушення законодавства про телебачення і радіомовлення несуть телерадіоорганізації, провайдери програмної послуги, їх керівники та працівники, інші суб'єкти господарської діяльності, посадові особи органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Винні в порушеннях несуть цивільно-правову, адміністративну і кримінальну відповідальність згідно із законодавством України (ч. 1 ст. 71 Закону України «Про телебачення і радіомовлення») [16].

Формами вини як суб'єктивної умови виникнення цивільно-правової відповідальності є умисел і необережність. Так, ЦК України використовує такі поняття як «умисел або необережність» (ч. 1 ст. 614 ЦК України), «умисел та груба необережність» (ч. 4 ст. 337, ч. 3 ст. 340, ч. 3 ст. 950 ЦК України) [4]. М.М. Агарков, називав виною умисел або необережність особи, які обумовили вчинення нею протиправної дії [17, с. 145]. Л. А. Луцк виною у цивільному праві називав умисел або необережність особи, яка діяла протиправно і заподіяла своїм вчинком шкоду іншій особі [5, с. 320]. Отже, слід погодитись із думкою, що вчинюючи певну дію умисно особа передбачає результат своїх дій і бажає їхнього наступу.

Отже, кожна людина вільна обирати поведінку – правомірну або протиправну (умисел), та більше того – повинна передбачати наслідки таких діянь (необережність).

Важливо також дослідити, чи залежить розмір відшкодування від форми і ступеня вини порушника авторського права. До прикладу, О. С. Іоффе наголошував, що вина є необхідною для притягнення до відповідальності, але за її наявності обсяг відповідальності залежить від розміру збитків, а не від ступеня вини [7, с. 132]. Такої ж думки притримувались й інші вчені, зокрема, К.А. Флейшиц [2, с. 80–82].

За загальним правилом, розмір відшкодування не залежить від форми та ступеня вини завдавача шкоди, важливою є лише її наявність [18, с. 427]. С.Д. Гринько зазначає, що «для визначення поняття вини для цивільного права достатнім є встановити наявність вини, так як форми і тим більше ступінь вини боржника не впливають на розмір відшкодування» [1, с. 603]. Серед радянських вчених такої ж думки свого часу притримувався О.О. Красавчиков [8, с. 522]. Представником вітчизняних науковців в цьому питанні є В.Д. Примак, який пише, що вина в цивільно-правовій відповідальності не передбачає «ані оцінки особистості правопорушника, ані покарання його як особи, оскільки спрямована на відшкодування шкоди, завданої кредитором за рахунок суб'єкта відповідальності» [19, с. 55].

Стосовно авторського права, то як правильно пише Т.М. Вахонєва, в авторському праві важливим є встановлення наявності самого факту вини у будь-якій формі (умисел, необережність) та незалежно від її ступеню.

Вчена вказує, що відсутність вини повинна доводитися самим автором на підставі презумпції винуватості, тобто «автор, що допустив порушення чи невиконання зобов'язання за договором, вважається винуватим до тих пір, поки ним не буде доведено інше» [20, с. 286].

Із зазначеного випливає, що у цивільно-правовій відповідальності за порушення авторського права має значення факт наявності вини (незалежно від форми та ступеня вини завдавача шкоди), що і відрізняє цивільно-правову відповідальність від кримінальної.

У той же час у п. «г» ч. 2 ст. 52 Закону України «Про авторське право і суміжні права» передбачено, що суд має право постановити рішення чи ухвалу про виплату компенсації, що визначається судом як паушальна сума на базі таких елементів, як подвоєна, а у разі умисного порушення – як потроєна сума винагороди або комісійні платежі, які були б сплачені, якби порушник звернувся із заявою про надання дозволу на використання оспорюваного авторського права або суміжних прав замість відшкодування збитків або стягнення доходу [21]. Аналогом даної статті у ЦК України є ст. 432 ЦК України, за якою «Суд може застосувати разове грошове стягнення замість відшкодування збитків за неправомірне використання об'єкта права інтелектуальної власності. Розмір стягнення визначається відповідно до закону з урахуванням вини особи та інших обставин, що мають істотне значення». У розумінні ЦК України виплата компенсації є «разовим грошовим стягненням замість відшкодування збитків» [4].

У даному випадку законодавець чітко передбачив залежність форми вини від визначення розміру відшкодування шкоди – умисне порушення тягне за собою потроєну (а не подвоєну як у випадку простого факту вини) суму. Щодо необережності у згаданому законі відсутні будь-які згадки, що наводить на твердження взаємозалежності лише умисної форми вини при порушенні авторського права від відшкодування. При цьому, слід наголосити, що умисна форма вини при порушенні авторського права матиме значення лише при виплаті компенсації (потроїть її розмір).

Отже, із вказаного можна зробити висновок, що в окремих випадках при порушенні авторського права має значення форма вини, а саме – для визначення розміру компенсації. Необхідно звернути увагу, що значення форми вини є характерним лише для такого заходу цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права як виплата компенсації, оскільки положення закону про потроєння суми виплати при умисному вчиненні правопорушення стосуються лише виплати компенсації.

Таким чином, важливо визначити значення факту, форми і ступеня вини при визначенні розміру відшкодування за порушення авторського права щодо кожного із заходів цивільно-правової відповідальності. Так, при відшкодуванні збитків має значення лише факт вини, при відшкодуванні моральної шкоди має значення факт вини, а іноді і ступінь вини; при виплаті компенсації – має значення форма вини (якщо буде доведено умисне вчинення правопорушення, то збільшується розмір грошового відшкодування).

Цивільне законодавство України також передбачає настання відповідальності також незалежно від вини правопорушника. Прикладами цивільно-правової відповідальності незалежно від вини є шкода, завдана джерелом підвищеної небезпеки (ст. 1187-1188 ЦК України) або відповідальність боржника, який прострочив виконання зобов'язання, перед кредитором за завдані простроченням збитки і за неможливість виконання, що випадково настала після прострочення (ч. 2 ст. 612 ЦК України) [4]. Із вказаного можна зробити висновок, що відповідальність незалежно від вини виникає з положення закону, а не фактичного вчинення правопорушення.

Авторському праву теж притаманна цивільно-правова відповідальність незалежно від вини. Вказане передбачено ст. 52-1 Закону України «Про авторське право і суміжні права». Так, суб'єкт авторського права, чие право було порушено з використанням мережі Інтернет, може звернутися із заявою про припинення порушення до власника веб-сайту та (або) веб-сторінки, на якому (якій) розміщена або в інший спосіб використана відповідна електронна (цифрова) інформація [21].

Положення профільного закону щодо відповідальності незалежно від вини стосуються 1) власника веб-сайту; 2) власника веб-сторінки (якщо дані суб'єкти відрізняються); 3) постачальник послуг хостингу (у виключних випадках). Дані потенційні суб'єкти цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права зумовлені структурою мережі Інтернет. Так, постачальник послуг хостингу надає власникам веб-сайтів послуги і (або) ресурси для розміщення веб-сайтів або їх частин у мережі Інтернет та із забезпечення доступу до них через мережу Інтернет (ст. 1 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [21]. Власниками веб-сайтів та веб-сторінок є володільці облікових записів, що використовуються для розміщення електронної (цифрової) інформації. Однак вказані особи не завжди вважатимуться суб'єктами цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права у мережі Інтернет. Це пов'язано із тим, що заявник, звертаючись до таких суб'єктів, може отримати задоволення своєї заяви щодо припинення порушення його авторського права, оскільки припинення дій є одним із способів захисту авторського права.

У той же час, якщо або власник веб-сайту, або веб-сторінки, і у виключних випадках – постачальник послуг хостингу, не виконують вимоги заявника щодо припинення порушення авторського права – то для таких суб'єктів настає цивільно-правова відповідальність за порушення авторського права незалежно від вини. Такий випадок видається можливими якщо власник веб-сайту, веб-сторінки невідкладно, не пізніше 48 годин з моменту отримання заяви про припинення порушення, не унеможливив доступ до електронної (цифрової) інформації, яка порушує авторське право. Більше того, власник веб-сайту або веб-сторінки можуть бути суб'єктами цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права незалежно від вини якщо: «а) власник веб-сайту впродовж трьох місяців, незважаючи на отримані та задоволені ним заяви про припинення порушень, допустив не менше двох випадків використання на одній чи декількох веб-сторінках, власником яких він є, одного й того самого об'єкта авторського права на одному й тому самому веб-сайті; б) власник веб-сторінки, який не є власником веб-сайту, впродовж трьох місяців, незважаючи на отримані та задоволені ним заяви про припинення порушень, допустив не менше двох випадків використання одного й того самого об'єкта авторського права на одному й тому самому веб-сайті» (п. 2 ч. 15 ст. 52-1 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [21].

Що стосується постачальника послуг хостингу, то з таким суб'єктом ситуація дещо складніша. Пояснюється це тим, що постачальник послуг хостингу захищений від потенційної цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права незалежно від вини прямою вказівкою закону, а саме тим, що «Постачальники послуг хостингу зобов'язані передбачати у договорах про надання таких послуг умови і правила, що забороняють замовникам послуг вчиняти дії з розміщення електронної

(цифрової) інформації з порушенням авторського права» (ч. 1 ст. 52-1 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [21]. Це означає, що первинними суб'єктами цивільно-правової відповідальності вважатимуться саме власник веб-сайту або веб-сторінки, і лише у випадку порушення ними вимог закону (а саме ч. 7 ст. 52-1 Закону України «Про авторське право і суміжні права»), постачальник послуг хостингу або самостійно унеможливає доступ до інформації (як спосіб захисту авторського права), або теж вважатиметься суб'єктом цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права в мережі Інтернет.

Отже, постачальник послуг хостингу є суб'єктом цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права незалежно від вини, якщо самостійно не унеможливив доступ до електронної (цифрової) інформації, зазначеної у заяві про припинення порушення, допущеного власником веб-сайту.

Висновки. Вина є суб'єктивною умовою виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права.

Для авторського права характерною є психологічна та поведінкова концепції вини, оскільки підставою виникнення цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права є порушення як договірних зобов'язань, так і правопорушення із завдання шкоди.

За загальним правилом, розмір відшкодування при порушенні авторського права не залежить від форми і тим більше – від ступеня вини. З даного правила є лише один виняток, коли форма вини впливає на розмір відшкодування за порушення авторського права. Так, умисна форма вини матиме значення лише при виплаті компенсації як одного із заходів цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права. Необережне вчинення правопорушення для авторського права не характерне.

Форми і ступінь вини мають значення при визначенні розміру відшкодування за порушення авторського права щодо кожного із заходів цивільно-правової відповідальності. При відшкодуванні збитків має значення лише факт вини, при відшкодуванні моральної шкоди має значення факт вини, а іноді й ступінь вини; при виплаті компенсації – має значення форма вини (умисна).

Цивільно-правовій відповідальності за порушення авторського права притаманна відповідальність незалежно від вини.

Суб'єктами цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права незалежно від вини є: 1) власник веб-сайту; 2) власник веб-сторінки (якщо дані суб'єкти відрізняються); 3) постачальник послуг хостингу (у виключних випадках). Власник веб-сайту та власник веб-сторінки є суб'єктами цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права незалежно від вини в таких випадках: 1) за 48 годин з моменту отримання заяви про припинення порушення, не унеможливили доступ до електронної (цифрової) інформації, яка порушує авторське право; 2) допустили не менше двох випадків використання одного й того самого об'єкта авторського права на одному й тому самому веб-сайті, веб-сторінці впродовж трьох місяців після задоволення ними заяв про припинення порушень. Постачальник послуг хостингу є суб'єктом цивільно-правової відповідальності за порушення авторського права незалежно від вини, якщо самостійно не унеможливив доступ до електронної (цифрової) інформації, яка порушує авторське право, допущеного власником веб-сайту.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гринько С.Д. Деліктні зобов'язання римського приватного права: поняття, система, рецепція : монографія. Хмельницький : Хмельницький університет управління та права, 2012. 724 с.
2. Флейшиц Е.А. Обязательства из причинения вреда и из неосновательного обогащения. Москва : Госюриздат, 1951. 239 с.
3. Кримінальний кодекс України : Закон України від 05.04.2001. № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131
4. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 року. № 435-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 40. Ст. 356.

5. Новицкий И.Б., Лунц Л.А. *Общее учение об обязательстве*. Москва : Государственное издательство юридической литературы, 1950. 412 с.
6. Про видавничу справу: Закон України від 05.06.1997 року. № 318/97-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 32. Ст. 206.
7. Иоффе О. С. *Обязательственное право*. Москва : «Юрид. лит.», 1975. 880 с.
8. *Советское гражданское право* : [в 2-х т.] Под ред. О. А. Красавчикова. Т. 1. Москва : Высшая школа, 1985. 544 с.
9. Матвеев Г.К. *Вина в советском гражданском праве*. Киев : Издательство Киевского госуниверситета, 1955. 307 с.
10. Ойгензихт В.А. *Воля и вина в гражданском праве. Советское государство и право*. 1982. № 4. С. 49–54.
11. *Цивільне право України: підручник у трьох книгах. Книга перша / за ред. Є.О. Харитонова, А.І. Дрішлюка*. Одеса : Юридична література, 2005. 525 с.
12. Канзафарова І.С. *Теоретичні основи цивільно-правової відповідальності в Україні* : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2007. 453 арк.
13. Брагинский М.И. *Общее учение о хозяйственных договорах*. Минск : Наука и техника, 1967. 260 с.
14. *Господарський кодекс України* : Закон України від 16.01.2003. № 436-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 18. Ст. 144
15. Ткачук А. Л. *Значення вини у відносинах відповідальності за порушення договірних зобов'язань* : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2002. 236 с.
16. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21.12.1993 року. № 3759-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 10. Ст. 43.
17. Агарков М.М. *Обязательство по советскому гражданскому праву*. Москва : Типография «Известий Советов депутатов трудящихся СССР», 1940. 192 с.
18. *Цивільне право України* : навч. посіб. Ю.В. Білоусов, В.А. Ватрас, С.Д. Гринько, та ін. ; / за ред. Р.О. Стефанчука. Київ : Правова єдність, 2009. 536 с.
19. Примак В.Д. *Вади і переваги основних теоретичних концепцій цивільної вини*. *Юридична Україна*. 2006. № 5. С. 54–58.
20. Вахонєва Т.М. *Авторське право і суміжні права в Україні* : навчальний посібник. 2-ге видання. Київ : Дакор, 2019. 576 с.
21. Про авторське право і суміжні права : Закон України від 23.12.1993 року. № 3792-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 13. Ст. 64.